

Joh. Calvijn over de kinderdoop

Enkele paragrafen uit de *Institutie* boek 4, hfst. 16

De kinderen door de doop in de kerk ingelijfd

9. Nu blijft nog over, dat we in het kort aanwijzen, welke vrucht uit deze onderhouding voortkomt, zowel voor de gelovigen, die hun kinderen aan de kerk ten Doop voorstellen, als ook voor de kinderen zelf, die met het heilige water gedoopt worden, opdat niemand die onderhouding als onnuttig en ijdel versmade. Trouwens indien het iemand in de geest komt om de kinderdoop onder dit voorwendsel te bespotten, dan drijft hij ook de spot met het gebod der besnijdenis, dat door de Heere gegeven is. Want wat zullen ze te berde brengen om de kinderdoop te bestrijden, dat ook niet tegen de besnijdenis zou kunnen gericht worden? Zo straft de Heere de aanmatiging van hen, die terstond veroordelen, hetgeen zij met het gevoelen huns vleses niet begrijpen. Maar de Heere voorziet ons van andere wapenen, om hun dwaasheid daarmee af te stoten. Immers deze zijn heilige instelling, door welke, gelijk wij gevoelen, ons geloof met een uitnemende vertroosting geholpen wordt, verdient niet overtollig genoemd te worden. Want het teken Gods, dat het kind medegedeeld wordt, bevestigt als door een ingedrukt zegel de belofte, die de vrome ouders is gegeven, en verklaart, dat het zeker is, dat de Heere niet alleen hun, maar ook hun zaad tot een God zal zijn, en dat Hij niet alleen hen met zijn goedheid en genade wil bejegenen, maar ook hun nakomelingen tot in het duizendste geslacht. En daar de grote goedertierenheid Gods zich hierin vertoont, geeft ze in de eerste plaats een zeer ruime stof om zijn heerlijkheid te verkondigen en doordringt ze de vrome harten met buitengewone blijdschap, waardoor ze tegelijkertijd krachtiger aangevuurd worden om een zo liefhebbende Vader wederliefde te bewijzen, van wie ze zien, dat Hem om hunnentwil ook hun nakomelingschap een voorwerp van zorg is. En ik bekommer er mij niet om, wanneer iemand tegenwerpt, dat tot het bevestigen van de zaligheid onzer kinderen de belofte voldoende moest zijn, aangezien het Gode anders goedgedacht heeft, die, daar Hij onze zwakheid doorziet, haar in deze zaak zoveel heeft willen tegemoet komen. [Daarom moeten zij, die de belofte aangaande het uitbreiden van Gods barmhartigheid over hun kinderen omhelzen, bedenken, dat het hun plicht is hen aan de kerk aan te bieden om hen te laten tekenen met het teken der barmhartigheid, en daardoor zichzelf te bemoedigen tot een vaster vertrouwen, omdat ze voor hun ogen zien, dat het verbond des Heeren in de lichamen hunner](#)

kinderen wordt ingegraveerd. Aan de andere kant ontvangen ook de kinderen enig voordeel uit hun Doop, omdat ze, doordat ze in het lichaam der kerk ingelijfd zijn, de andere leden vrij wat meer aanbevolen zijn. Bovendien, wanneer ze opgewassen zijn, worden ze door hun Doop niet weinig aangezet tot een ernstige ijver om God te dienen, door wie ze door het openbare teken der aanneming tot zijn kinderen aangenomen zijn, voordat ze Hem vanwege hun leeftijd als Vader konden erkennen. Eindelijk moet ons die vervloeking zeer verschrikken, dat God een wreker zal zijn, wanneer iemand het versmaadt zijn zoon te tekenen met het teken des verbonds, omdat door die verachting de aangeboden genade afgewezen en als het ware afgezworen wordt.

De kinderen tot Zijn volk gerekend

15. Ziehier wat de kracht is der belofte, die aan Abrahams nakomelingschap is gegeven, en met welke maat zij gemeten moet worden. Daarom, ofschoon wij er niet aan twifelen, dat alleen Gods verkiezing met vrij recht heerst tot het onderscheid maken tussen de erfgenamen des Koninkrijks en de bastaarden en vreemdelingen, zien wij toch tevens, dat het Hem behaagd heeft, het zaad Abrahams in het bijzonder met zijn barmhartigheid te omhelzen, en opdat die des te beter betuigd zou zijn, haar door de besnijdenis te bezegelen. Met de Christelijke kerk nu staat het evenzo. Want evenals Paulus daar betoogt, dat de Joden door hun ouders geheiligd worden, zo leert hij elders (1 Kor. 7:14), dat de kinderen der Christenen dezelfde heiligmaking van hun ouders ontvangen. En daaruit volgt, dat ze terecht afgescheiden worden van de anderen, die daarentegen beschuldigd worden van onreinheid. Wie kan er nu nog aan twifelen, of geheel vals is, hetgeen zij verder beweren, namelijk, dat de kinderen, die oudtijds besneden werden, slechts het geestelijke kinderdom afbeeldden, dat uit de wedergeboorte van Gods Woord voortkomt? Immers de apostel redeneert niet zo scherpzinnig (Rom. 15:8), wanneer hij schrijft, dat Christus een dienaar der besnijdenis is, om de beloften, die de vaders gedaan waren, te vervullen, alsof hij op deze manier sprak: daar het verbond, dat met Abraham gesloten is, ziet op zijn zaad, is Christus om het eenmaal door de vader gegeven woord te vervullen en in te lossen, het Joodse volk tot zaligheid gekomen. Ziet ge, hoe hij oordeelt, dat ook na de opstanding van Christus, de belofte des verbonds niet alleen zinnebeeldig, maar, gelijk de woorden luiden, aan het vleselijk zaad van Abraham moest vervuld worden? Daarop heeft ook betrekking hetgeen Petrus (Hand. 2:39) de Joden verkondigt, dat hun en hun zaad, volgens het recht des verbonds, de weldaad van het evangelie toekomt; en in het eerstvolgende hoofdstuk (Hand. 3:25) noemt hij hen kinderen, dat is erfgenamen des verbonds. Daarvan verschilt ook niet veel de andere boven aangehaalde plaats van de apostel (Ef. 2:11), waar hij de besnijdenis, die de kinderen is ingedrukt, houdt en stelt voor een getuigenis van de gemeenschap, die ze met Christus hebben. En waarlijk, wanneer we naar hun gebazel luisteren, waar zal dan die belofte blijven, waarmee de Heere in het tweede gebod van zijn wet zijn dienstknechten belooft, dat Hij hun zaad genadig zal zijn tot in het duizendste geslacht? Zullen wij hier onze toevlucht nemen tot allegorieën? Maar dat zou een al te onbeduidende uitvlucht zijn. Zullen wij zeggen, dat dit afgeschaft is? Maar zo zou de wet uiteengerukt worden, tot welker bevestiging veeleer Christus

gekomen is, voor zover zij ons ten goede en ten leven gedijt. [Laat het dus buiten geschil zijn, dat God de zijnen zo goed en milddadig is, dat Hij ook om hunnentwil de kinderen, die zij hebben voortgebracht, tot zijn volk gerekend wil hebben.](#)

De kinderen gedoopt op grond van hun toekomstige bekering en geloof

20. Maar om nog krachtiger in dit opzicht aan te houden, voegen ze er aan toe, dat de Doop een sacrament is der bekering en des geloofs, en dat men daarom, daar geen van deze beide valt in de tedere kinderleeftijd, er voor moet oppassen, dat niet de betekenis van de Doop ijdel en onnuttig gemaakt wordt, wanneer men de kleine kinderen tot zijn gemeenschap toelaat. Evenwel deze wapenen worden meer tegen God dan tegen ons gericht. Immers het is door veel getuigenissen der Schrift volkomen zeker, dat ook de besnijdenis een teken der bekering was. Bovendien wordt ze door Paulus (Rom. 4:11) genoemd een zegel van de rechtvaardigheid des geloofs. Laat men dus van God zelf rekenschap eisen, waarom Hij bevolen heeft, dat zij in de lichamen der kleine kinderen zou ingegrift worden. Want daar het met de Doop en de besnijdenis één zaak is, kunnen zij aan de laatste niets geven, dat ze niet tevens aan de eerste toestaan. Indien ze hun heil zoeken in de gewone uitvlucht, dat toen door de kinderlijke leeftijd de geestelijke kinderen werden afgebeeld, dan is de weg hun reeds versperd. Wij zeggen dus, dat, dewijl God de besnijdenis als een sacrament der bekering en des geloofs aan de kinderen heeft toegedeeld, het niet ongerijmd schijnt, wanneer ze nu de Doop deelachtig worden; tenzij men openlijk tegen Gods instelling te keer wil gaan. Maar niet alleen in alle daden Gods, maar ook in deze schittert genoeg wijsheid, en rechtvaardigheid om de tegenwerkingen der goddelozen krachteloos te maken. Want ofschoon de kinderen op het ogenblik, waarop ze besneden werden, met hun verstand niet begrepen, wat de bedoeling van dat teken was, werden ze toch waarlijk besneden tot doding van hun verdorven en bezoedelde natuur, om daarover later, wanneer ze volwassen waren, na te denken. [Kortom, deze tegenwerping kan zonder moeite weerlegd worden hierdoor, dat de kinderen gedoopt worden tot de toekomstige bekering en het toekomstige geloof; want ofschoon die nog niet in hen gevormd zijn, ligt toch het zaad van beide door de verborgen werking des Geestes reeds in de kinderen besloten.](#) Door dit antwoord wordt op eenmaal omvergeworpen alwat zij tegen ons aanvoeren, dat ontleend is aan de betekenis van de Doop. Zoals het lofwoord, waarmee Paulus de Doop siert, wanneer hij hem noemt het bad der wedergeboorte en der vernieuwing (Tit. 3:5). Waaruit zij beredeneren, dat de Doop slechts geschonken moet worden aan hem, die tot die beide zaken geschikt is. Maar dan kunnen wij van de andere kant weer daar tegen inbrengen, dat ook de besnijdenis, die de wedergeboorte beduidde, aan geen andere had behoren geschonken te worden dan aan wedergeborenen. En zo zal de instelling Gods door ons veroordeeld worden. Daarom hebben (hetgeen ik reeds verscheidene malen aangeroerd heb) alle argumenten, die er toe neigen om de besnijdenis aan het wankelen te brengen, generlei kracht tot het bestrijden van de Doop. En zij zullen ook niet ontsnappen, wanneer zij zeggen, dat voor ons vast en zeker is hetgeen met zekerheid steunt op Gods gezag, ook indien geen enkele redelijkheid daarvan te zien is, maar dat deze eerbied niet verschuldigd is aan de kinderdoop noch aan andere dergelijke dingen,

die ons niet zijn bevolen door het uitgedrukte Woord Gods; want altijd worden zij vastgehouden door deze sluitrede: Gods gebod aangaande het besnijden der kleine kinderen was òf wettig en zo, dat men er geen aanmerking op kan maken, òf het was berispenswaardig. Indien er niets ongeschikts of ongerijmds in was, zal ook in de onderhouding van de kinderdoop niets ongerijmds kunnen aangewezen worden.

De kinderen worden met de vergeving der zonden begiftigd

22. Ik meen, dat er nu niemand meer is, die niet duidelijk ziet, dat alle redeneringen van deze soort loutere verdraaiingen der Schrift zijn. De overige redeneringen, die hieraan verwant zijn, zullen we in 't kort doorlopen. Zij werpen voor, dat de Doop gegeven wordt tot vergeving der zonden. Wanneer dit toegegeven is, zal het onze mening overvloedig steunen. Want daar wij als zondaars geboren worden, hebben wij reeds van de moederschoot af vergeving en genade nodig. Verder, daar God voor deze leeftijd de hoop op barmhartigheid niet afsnijdt, maar haar veeleer zeker maakt, waarom zouden wij dan het teken, dat verre beneden de zaak zelf staat, wegnemen? Daarom keren wij het wapen, dat ze tegen ons trachten te richten, tegen henzelf aldus: **De kleine kinderen worden met de vergeving der zonden begiftigd: dus mogen ze niet van het teken beroofd worden.** Zij brengen ook tevoorschijn de woorden uit de brief aan de Efeziërs (Ef. 5:26), dat de kerk door de Heere gereinigd is met het bad des waters in het Woord des levens. Tot weerlegging van hun dwaling kon niets geschikters aangehaald worden. Want daaruit doet zich voor ons een gemakkelijker bewijs voor: indien Christus wil, dat door de Doop de afwassing betuigd wordt, door welke Hij zijn kerk reinigt, schijnt het niet recht, dat die afwassing haar getuigenis zou missen in de kleine kinderen, die met recht tot de kerk gerekend worden, daar ze erfgenamen van het Hemels Koninkrijk genoemd zijn. Want Paulus omvat de ganse kerk, wanneer hij zegt, dat ze gereinigd is met het bad des waters. En evenzo maken wij uit hetgeen hij elders zegt (1 Kor. 12:13), namelijk, dat wij door de Doop in het lichaam van Christus zijn ingelijfd, op, dat de kleine kinderen, die Hij tot zijn leden telt, gedoopt moeten worden, opdat ze van zijn lichaam niet afgescheurd worden. Zie, hoe krachtig zij met zoveel krijgswerktuigen op de burcht van ons geloof een aanval doen.

De kinderdoop is een zekere ingang en inwijding

30. Eindelijk werpen ze voor, dat er geen grotere oorzaak is om aan de kinderen de Doop mede te delen dan het Avondmaal des Heeren, dat hun echter geenszins toegestaan wordt. Alsof de Schrift niet op alle manieren een groot verschil aanwees. Het is wel in de oude kerk herhaaldelijk geschied, dat men de kinderen het Avondmaal gaf, gelijk blijkt uit Cyprianus en Augustinus; maar terecht is die gewoonte afgeschaft. **Want indien wij de aard en de eigenaardigheid van de Doop nagaan, dan is hij ongetwijfeld een zekere ingang en als het ware inwijding, waardoor wij tot Gods volk worden toegevoegd, een teken van onze geestelijke wedergeboorte, waardoor wij tot de kinderen Gods wedergeboren worden.** Terwijl daarentegen het Avondmaal toegewezen is aan hen, die vrij wat ouder zijn, die de tedere kinderleeftijd te boven zijn en reeds geschikt zijn tot

vaste spijs. Dit onderscheid wordt zeer duidelijk in de Schrift aangewezen. Want de Heere maakt in de Schrift, wat de Doop betreft, geen onderscheid in ouderdom. Maar het Avondmaal biedt Hij aan niet opdat allen gelijkelijk daar deel aan zullen hebben, maar alleen zij, die in staat zijn het lichaam en bloed des Heeren te onderscheiden, hun eigen consciëntie te onderzoeken, de dood des Heeren te verkondigen en de kracht daarvan te overwegen. Willen wij iets duidelijker hebben, dan hetgeen de apostel leert (1 Kor. 11:28), wanneer hij vermaant, dat een ieder zichzelf beproeve en onderzoek en dan ete van dit brood en drinke uit die drinkbeker? Er moet dus een onderzoek voorafgaan, en dat zal men van de kinderen tevergeefs verwachten. Evenzo: wie onwaardiglijk eet, eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren. Indien slechts zij waardiglijk aan het Avondmaal deel kunnen nemen, die de heiligheid van het lichaam van Christus behoorlijk kunnen onderscheiden, waarom zullen wij dan aan onze tedere kinderen vergif uitreiken voor levendmakend voedsel? Wat zullen wij zeggen van 's Heren gebod: “gij zult het doen tot mijn gedachtenis?” En wat van het andere, dat de apostel daaruit afleidt: “zo dikwijls gij dit brood zult eten, zo zult gij de dood des Heeren verkondigen, totdat Hij komt?” Welke gedachtenis, vraag ik u, zullen wij van de kinderen eisen van die zaak, waarvan ze nooit besef gehad hebben? Welke prediking van het kruis van Christus, waarvan ze de kracht en de weldaad nog niet met hun verstand begrijpen? Niets van dat alles wordt bij de Doop voorgeschreven; daarom is er tussen deze twee tekenen een zeer groot onderscheid, hetgeen we ook onder het Oude Testament bij gelijke tekenen opmerken. De besnijdenis, die, gelijk bekend is, beantwoordde aan onze Doop, was wel voor de kinderen bestemd. Maar het Pascha, in welks plaats nu het Avondmaal gekomen is, liet niet alle mogelijke gasten zonder onderscheid toe, maar werd eerst door hen naar behoren gegeten, die, wat hun leeftijd betreft, in staat waren naar zijn betekenis te vragen. Indien ze nog een greintje gezond verstand over hadden, zouden ze dan zo blind zijn in een zaak, die zo duidelijk is en zo voor de hand ligt?

Door de doop worden de kinderen toegelaten tot de kudde Gods

31. Ofschoon het mij verdriet de lezers te beladen met een ophoping van deze beuzelingen, zal het toch wenselijk zijn in het kort te weerleggen de schoonklinkende redeneringen, die Servet, niet de minste onder de Wederdopers, ja zelfs een groot sieraad van deze schare, houdt, wanneer hij zich tot de strijd aangordt. Hij beweert, dat de sacramenten van Christus, evenals ze volmaakt zijn, ook volmaakte mensen eisen, of misschien, die tot volmaaktheid in staat zijn. Maar het antwoord ligt gereed, namelijk dat de volmaaktheid van de Doop, die tot de dood toe wordt uitgestrekt, verkeerdelijk beperkt wordt tot één tijdstip. Ik voeg daar nog aan toe, dat het dwaas is op de eerste dag in de mens de volmaaktheid te zoeken, tot welke de Doop ons gedurende ons ganse leven langs opeenvolgende trappen uitnodigt. Hij werpt tegen, dat de sacramenten van Christus ingesteld zijn tot gedachtenis, opdat ieder zich zou herinneren, dat hij met Christus begraven is. Ik antwoord, dat hetgeen hij uit zijn hoofd verzonnen heeft, geen weerlegging nodig heeft; ja de woorden van Paulus tonen aan, dat hetgeen Servet op de Doop betreft, behoort tot het Heilig Avondmaal, namelijk dat een ieder zich

onderzoeken. Over de Doop staat nergens iets dergelijks. Daaruit maken wij op, dat naar behoren gedoopt worden degenen, die door hun leeftijd nog niet in staat zijn zichzelf te onderzoeken. Hetgeen hij in de derde plaats aanvoert, dat allen in de dood blijven, die niet in de Zoon Gods geloven, en dat Gods toorn op hen blijft, en dat daarom de kinderen, die niet geloven kunnen, in hun verdoemenis liggen: daarop antwoord ik, dat Christus daar niet spreekt over de algemene schuld, waarin alle nakomelingen van Adam gewikkeld zijn, maar alleen de verachters van het evangelie dreigt, die de hun aangeboden genade trots en hardnekkig versmaden. Maar dit heeft op de kinderen geen betrekking. Tevens stel ik een tegenovergestelde redenering tegen hem, namelijk, dat een ieder, die Christus zegent, van de vloek van Adam en de toorn Gods verlost wordt. Daar het nu bekend is, dat de kinderen door Hem gezegend zijn, volgt daaruit, dat ze van de dood verlost zijn. Verder haalt hij valselyk aan hetgeen nergens gelezen wordt, namelijk dat een ieder, die geboren is uit de Geest, de stem des Geestes hoort. En ook al zouden wij toegeven, dat dat geschreven stond, dan zou hij daaruit toch niets anders kunnen opmaken, dan dat de gelovigen tot gehoorzaamheid gevormd worden, alnaargelang de Geest in hen werkt. Maar het is verkeerd hetgeen van een bepaald getal mensen gezegd is, gelijkelyk op allen te betrekken. In de vierde plaats beweert hij, dat men, omdat hetgeen natuurlijk is voorgaat, de tijd moet afwachten, die geschikt is voor de Doop, die geestelyk is. Ofschoon ik erken, dat alle nakomelingen van Adam uit het vlees geboren zijn en van de moederschoot af hun verdoemenis medebrengen, ontken ik toch, dat dit zou verhinderen, dat God terstond een geneesmiddel aanbrengt. Immers Servet zal niet aantonen, dat meer jaren van Godswege voorgeschreven zijn, waarna de nieuweheid van het geestelyke leven zal beginnen. Ook al zijn zij, die geboren worden uit gelovige ouders, van nature verdorven, zo zijn ze toch, volgens getuigenis van Paulus (1 Kor. 7:14), heilig door bovennatuurlyke genade. Vervolgens komt hij met een allegorie te voorschijn, namelijk dat David, toen hij de burcht Sion beklom, geen blinden, noch kreupelen, maar flinke soldaten met zich gevoerd heeft (2 Sam. 5:8). Maar wanneer ik hiertegenover stel de gelijkenis (Luc. 14:21), in welke God tot de hemelse maaltijd de blinden en kreupelen nodigt, hoe zal Servet zich dan uit deze knoop losmaken? Ik vraag ook, of de kreupelen en verminkten tevoren met David geen krijgsdienst verricht hadden. Maar het is overbodig langer bij deze redenering stil te staan, die, gelijk de lezers uit de gewijde geschiedenis zullen bevinden, uit louter leugen aaneengesmeed is. Dan volgt een andere allegorie, namelijk dat de apostelen vissers der mensen waren, niet van kleine kinderen. Maar ik vraag, wat de bedoeling is van de woorden van Christus, dat in het net des evangelies allerlei soorten van vissers samengebracht worden (Matth. 13:47). Maar daar het mij niet behaagd met allegorieën te spelen, antwoord ik, dat, toen de apostelen de taak werd opgedragen om te onderwijzen, hun toch niet verboden werd de kleine kinderen te dopen. Trouwens ik zou ook wel eens willen weten, daar de evangelist spreekt van het vissen van mensen (onder welk woord zonder uitzondering het menselyk geslacht begrepen wordt), waarom Servet loochent, dat kleine kinderen mensen zijn. In de zevende plaats voert hij aan, dat, daar geestelyke dingen passen bij geestelyke, de kinderen, die niet geestelyk zijn, ook niet geschikt zijn tot de Doop. In de eerste plaats nu is volkomen duidelyk, hoe verkeerd hij de plaats van Paulus verdraait (1 Kor. 2:13). Het gaat daar over de leer; dewyl de Corinthiërs zichzelf in ijdele

scherpzinnigheid meer dan passend was behaagden, toont Paulus hun laksheid aan, daar ze nog in de eerste beginselen der hemelse leer moesten onderwezen worden. Wie zal daaruit opmaken, dat de Doop aan de kinderen geweigerd moet worden, welke God, hoewel ze uit vlees geboren zijn, door genadige aanneming zich tot kinderen heiligt? Wat hij aanvoert, dat ze gevoed moeten worden met geestelijke spijs, indien ze nieuwe mensen zijn, is gemakkelijk aldus te beantwoorden, dat ze door de Doop toegelaten worden tot de kudde van Christus, en dat het teken van de aanneming voor hen voldoende is, totdat ze, opgewassen zijnde, in staat zijn vaste spijs te verdragen. Dat men dus de tijd moet afwachten van het onderzoek, dat God bij het Heilig Avondmaal uitdrukkelijk eist. Verder werpt hij tegen, dat Christus al de zijnen tot het Heilig Avondmaal roept. Maar het staat vast, dat Hij niemand toelaat dan hen, die reeds voorbereid zijn tot het verheerlijken van de gedachtenis van zijn dood. Daaruit volgt, dat de kinderen, die Hij zijn omhelzing waardig gekeurd heeft, op een onderscheiden en eigen trap staan, totdat ze opgroeien, en dat ze toch geen vreemdelingen zijn. Op hetgeen hij beweert, dat het een wonderlijk iets is, indien een mens, nadat hij geboren is, niet zou eten, antwoord ik, dat de zielen anders gevoed worden dan door het uiterlijk eten van het Avondmaal, en dat dus Christus niettemin voor de kleine kinderen een spijs is, ook al onthouden ze zich van het teken. En dat het met de Doop een andere zaak is, omdat daardoor hun slechts de deur tot de kerk geopend wordt. **Wederom werpt hij tegen, dat een goed huisbestuurder aan het huisgezin spijs geeft te zijner tijd. En ofschoon ik dit gaarne erken: met welk recht zal hij ons de tijd van de Doop bepalen, om te bewijzen, dat die niet op de juiste tijd aan de kinderen geschonken wordt?** Verder voert hij aan Christus' gebod aan de apostelen (Joh. 4:35), dat ze zich moeten haasten tot de oogst, daar de akkers wit zijn. Immers Christus bedoelt slechts dit, dat de apostelen, vrucht op hun arbeid ziende, zich des te ijveriger zouden aangorden tot het onderwijzen. Wie zal daaruit opmaken, dat alleen de tijd van de oogst de juiste tijd is tot de Doop? De elfde redenering is deze, dat in de eerste kerk de Christenen en discipelen dezelfde waren; maar we hebben reeds gezien, dat hij onderstandig redeneert van het deel tot het geheel. Discipelen worden genoemd mensen van behoorlijke leeftijd, die reeds onderwezen waren en zich aan Christus hadden overgegeven, evenals de Joden onder de wet discipelen van Mozes moesten zijn: maar toch zal niemand daaruit met recht opmaken, dat de kinderen vreemdelingen geweest zijn, van welke God getuigd heeft, dat ze Hem als huisgenoten zijn. Bovendien voert hij aan, dat alle Christenen broeders zijn, en dat voor ons de kinderen daartoe niet behoren, zolang wij hen afhouden van het Avondmaal. Maar ik keer terug tot dat beginsel, dat slechts zij erfgenamen zijn van het Koninkrijk der Hemelen, die Christus' leden zijn: verder dat Christus' omhelzing een waar teken geweest is van de aanneming, waardoor de kinderen met de volwassenen samengevoegd worden, en dat de tijdelijke onthouding van het Avondmaal niet verhindert, dat ze tot het lichaam der kerk behoren. Ook de bekeerde moordenaar aan het kruis is evengoed een broeder der vromen, hoewel hij nooit tot het Avondmaal genaderd is. Hij voegt er verder nog aan toe, dat niemand onze broeder wordt anders dan door de Geest der aanneming, die alleen geschonken wordt uit het gehoor des geloofs. Ik antwoord, dat hij altijd terugvalt tot dezelfde verkeerde gevolgtrekking; want verkeerdelijk betreft hij op de kinderen wat alleen van de

volwassenen gezegd is. Paulus leert daar, dat God deze gewone wijze van roeping heeft, dat Hij zijn uitverkorenen tot het geloof brengt, doordat Hij hun trouwe leraars verwekt, door wier dienst en arbeid Hij hun zijn hand toereikt. Wie zou Hem op grond daarvan de wet durven opleggen, dat Hij de kinderen niet op een andere verborgen wijze zou mogen inplanten in Christus? Wanneer hij verder tegenwerpt, dat Cornelius gedoopt is, nadat hij de Heilige Geest ontvangen had, dan blijkt uit het voorbeeld van de kamerling en de Samaritanen, hoe verkeerdelijk hij uit één voorbeeld een algemene regel afleidt, want bij hen heeft God een andere orde gehouden, zodat de Doop aan de gaven des Geestes voorafging. De vijftiende redenering is meer dan dwaas; hij zegt, dat wij door de wedergeboorte goden worden, en dat het goden zijn, tot wie Gods Woord is geschied (Ps. 82:6), en dat dit niet past op kleine kinderen. Dat hij Goddelijkheid toekent aan de gelovigen, is een van zijn razernijen, wier wederlegging op deze plaats niet thuis hoort; maar dat hij deze plaats uit de psalm tot een zo verkeerde zin verdraait, getuigt van hopeloze onbeschaamdheid. Christus zegt, dat de koningin en overheidspersonen door de profeet goden genoemd worden, omdat ze een ambt dragen, dat hun van Godswege is opgelegd. Maar deze handige uitlegger betreft hetgeen over het bijzondere gebod der redenering tot bepaalde mensen gericht wordt, op de leer van het evangelie, om zo de kinderen uit de kerk te verwijderen. **Wederom werpt hij tegen, dat de kinderen niet voor nieuwe mensen kunnen gehouden worden, omdat ze niet geboren worden door het woord. Maar ik herhaal ook nu, wat ik reeds meermalen gezegd heb, dat de leer een onverderfelijk zaad is om ons te wederbaren, wanneer wij in staat zijn om haar te begrijpen; maar wanneer wij vanwege onze leeftijd nog niet in staat zijn om te leren, dat God dan zijn trappen heeft om de zijnen te wederbaren.** Dan keert hij weer terug tot zijn allegorieën, zeggende, dat onder de wet het schaap en de geit niet terstond, nadat ze geboren waren, geofferd werden. Indien wij hier willen komen met figuren, valt het mij gemakkelijk daartegen aan te voeren, dat alle eerstgeborenen, zodra ze geboren waren, Gode geheiligd waren; en verder dat een eenjarig lam moest geofferd worden. Daaruit volgt, dat men geenszins op de mannelijke kracht moet wachten, maar dat veeleer ook de pasgeboren en nog tedere vruchten door God ten offer verkoren worden. Verder beweert hij, dat slechts zij tot Christus kunnen komen, die door Johannes voorbereid zijn. Alsof Johannes' ambt niet tijdelijk was! Maar om dit te laten lopen, die voorbereiding was ongetwijfeld niet in de kinderen, die Christus omhelsd en gezegend heeft. Daarom weg met hem en zijn vals beginsel! Eindelijk neemt hij Trismegistus en de Sibyllen tot zijn verdedigers om aan te tonen, dat de heilige afwassingen slechts de volwassenen toekomen. Zie, welk een eervolle opvatting hij heeft van de Doop van Christus, die hij afmeet naar de onheilige ceremoniën der heidenen, opdat hij niet anders zou worden bediend dan het Trimegistus behaagd heeft. Maar voor ons heeft het gezag van God meer waarde, wie het goedgeacht heeft de kinderen aan zich toe te heiligen en hen in te wijden door het heilig teken, welks kracht zij vanwege hun leeftijd nog niet begrepen. En wij menen, dat het niet geoorloofd is aan de verzoeningsmiddelen der heidenen iets te ontnemen, waardoor de eeuwige en onschendbare wet Gods, die Hij aangaande de besnijdenis heeft gemaakt, bij onze Doop zou veranderd worden. Ten slotte redeneert hij aldus, dat, indien men de kinderen mag dopen zonder dat ze het begrijpen, de Doop door spelende kinderen nabootsenderwijs en in scherts kan worden

bediend. Maar laat hem hierover twisten met God, door wiens gebod de besnijdenis de kleine kinderen gemeen was, voordat zij verstand gekregen hadden. Was de besnijdenis daarom een spel of onderworpen aan de dwaasheden der kinderen, zodat ze Gods heilige instelling te niet konden maken? Maar het is geen wonder, dat die verworpen geesten, alsof ze door krankzinnigheid gedreven werden, de allergrofste ongerijmdheden aanbrengen tot verdediging van hun dwalingen, daar God hun hoogmoed en hardnekkigheid met zulk een razernij rechtvaardig straft. Voorwaar, ik vertrouw, dat ik duidelijk gemaakt heb, met welk een zwakke hulp Servet de Wederdopers, zijn broertjes, geholpen heeft.

De kinderdoop tot troost van de ouders

32. Ik meen, dat het voor geen enkel verstandig mens meer twijfelachtig zal zijn, hoe lichtvaardig de kerk van Christus in verwarring gebracht wordt door hen, die twist en strijd gaande maken vanwege de kinderdoop. Evenwel is het wenselijk op te merken, waarnaar de Satan met die zo grote sluwheid streeft: namelijk om ons de bijzondere vrucht van vertrouwen en geestelijke vreugde, die hieruit verkregen moet worden, te ontrukken en van de eer der Goddelijke goedheid evenveel af te nemen. **Want hoe liefelijk is het voor vrome harten om niet alleen door het woord, maar ook door het aanschouwen hunner ogen er van verzekerd te worden, dat ze zoveel genade bij de hemelse Vader verkrijgen, dat hun nakomelingschap een voorwerp zijner zorg is?** Want hier kunnen wij zien, dat hij tegenover ons de rol op zich neemt van een zeer vooruitziend huisvader, die zelfs na onze dood de zorg voor ons niet laat varen, maar ook voor onze kinderen zorgt en voorzorgsmaatregelen neemt. Moeten wij hier niet, naar het voorbeeld van David met ons ganse hart opspringen tot dankzegging, opdat zijn naam door zulk een bewijs van goedheid geheiligd worde? Hierom, hierom ongetwijfeld is het de Satan te doen, wanneer hij de kinderdoop met zoveel geweld aanvalt, namelijk dat deze betuiging van Gods genade wordt uit de weg geruimd en de belofte, die zich door haar voor onze ogen vertoont, langzamerhand eindelijk verdwijnt. En daaruit zou niet alleen een goddeloze ondankbaarheid tegen Gods barmhartigheid ontstaan, maar ook een zekere traagheid om de kinderen tot vroomheid te onderwijzen. **Immers wij worden door deze prikkel er niet weinig toe opgewekt om hen in de ernstige vreze Gods en in de onderhouding der wet op te voeden, wanneer wij overdenken, dat ze terstond van hun geboorte af door Hem als zijn kinderen beschouwd en erkend worden. Laat ons daarom, wanneer we niet boosaardig Gods weldadigheid willen verduisteren, Hem onze kinderen aanbieden, aan wie Hij een plaats toegekend heeft onder zijn vrienden en huisgenoten, dat is onder de leden der kerk.**